

Ook het internationaal recht ligt begraven in Gaza. Volgend doelwit: wie zich hierover uitspreekt

Rosan Smits

02.10.25 Analyse 10-13 min

De beelden zijn gemaakt tijdens vreedzame pro-Palestina-protesten, waar mensen steun betuigden aan Palestine Action en vervolgens onder de Britse terrorismewet werden gearresteerd. Beeld: Lab Ky Mo / Getty

De Palestijnen verloren alles de afgelopen twee jaar. Wij lieten dat gebeuren en gaven ondertussen iets wezenlijks uit handen: de bodem onder onze rechtsstaat.

Het is een van de grofste schendingen van het internationaal recht door een – in naam – democratisch land: Israël's poging tot vernietiging van het Palestijnse volk.

Dat doet Israël openlijk en ongehinderd, want Israël's bondgenoten in Europa en de Verenigde Staten blijven het land steunen. Militair, door wapens te blijven leveren, én diplomatiek, door sancties te blokkeren of door Hamas een ultimatum tot overgave te geven en dat een 'vredeplan' te noemen.

Officieel doen Israël's bondgenoten dat onder het mom van Israël's 'recht op zelfverdediging' na de aanval van Hamas op 7 oktober 2023. Alleen: dat recht geldt niet in deze context. Dat is omdat Israël zich niet verdedigt tegen een ander land, maar zelf de bezetter is. Het land heeft dus de plicht om zowel in Israël als in bezet Palestina iedereen te beschermen, oordeelde het Internationaal Gerechtshof al in 2004.

Wat wél geldt, is het internationaal recht, dat burgers moet beschermen tegen genocide, oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid – maar daarover blijft het, als het om de Palestijnen gaat, stil.

Doordat het internationaal recht niet wordt gerespecteerd, zei oud-VN-vredesgezant voor het Midden-Oosten Sigrud Kaag kort na haar vertrek afgelopen juni, 'staat de internationale rechtsorde heel erg op het spel'. Dit roept vragen op. Want wat bezielt westerse regeringen om het internationaal recht zo openlijk te grabbel te gooien? Wat bezielt politiek Den Haag, gevestigd in de hoofdstad van Vrede & Recht? En waar eindigt dit?

Verschuilen achter internationale rechtspraak

Het antwoord op die vragen ligt niet in een gebrek aan informatie over de situatie in Gaza – die is er in overvloed en leidde begin 2024 al tot de vaststelling door het Internationaal Gerechtshof dat er een reëel risico op genocide bestond. Het Internationaal Strafhof vaardigde op zijn beurt in één adem arrestatiebevelen uit tegen de Israëlische premier Benjamin Netanyahu en zijn voormalig defensie-minister Yoav Gallant (en tegen drie inmiddels vermoorde leiders van de militante takken van Hamas). Ook onder wetenschappers bestaat brede consensus dat er sprake is van genocide. En zelfs de onafhankelijke onderzoekscommissie van de Verenigde Naties concludeerde dit najaar onomwonden: ‘genocide’.

Ook hoeven landen niet te wachten op internationale rechtspraak om in actie te komen – een misvatting die tijdens de afgelopen Algemene Politieke Beschouwingen maar weer eens werd gerecycled door demissionair premier Dick Schoof. Sterker: op basis van talloze wetten en verdragen zijn VN-lidstaten verplicht om genocide te voorkomen, ook zonder definitieve juridische vaststelling. Nederland heeft zelfs uitgangspunten vastgelegd waarmee het kabinet en het parlement zelfstandig (het risico op) genocide kunnen vaststellen en daarnaar kunnen handelen – zoals de Tweede Kamer ook daadwerkelijk deed in 2021, toen hij de misdaden van Islamitische Staat (IS) tegen de Jezidi’s als genocide erkende.

Beeld: Raid Necati Aslm / Getty Images

Politieke wil: nul komma nul

Zo niet als het gaat om Israël. De Tweede Kamer weigerde herhaaldelijk om zieke kinderen uit Gaza op te nemen, maar schaarde zich wél achter het PVV-standpunt dat ‘de islamitische terreurorganisatie Hamas totaal vernietigd dient te worden’ – een letterlijke reproductie van Israëls verantwoording voor het plegen van genocide. Voorstellen tot een wapenembargo, economische boycot of sancties – voorstellen die Israël, kortom, een heel klein beetje pijn doen – werden keer op keer verworpen.

Het kabinet schoof ondertussen de conclusie van de onderzoekscommissie van de VN dat Israël zich zonder twijfel schuldig maakt aan genocide, terzijde. Premier Schoof verklaarde in een toelichting op dat besluit: ‘Naar het oordeel van het kabinet doen wij elke keer, met de stappen die wij zetten, de dingen die noodzakelijk zijn.’

Wat die stappen zijn, laten de afgelopen twee jaar zien. Denk bijvoorbeeld aan het aanvechten van het verbod van de rechter op de uitvoer van F-35-onderdelen naar Israël bij de Hoge Raad; aan het voor honderden miljoenen ‘battle tested’ defensiemateriaal uit Israël importeren; en aan Israël een handje helpen bij zijn aangekondigde campagne om de belangrijkste hulporganisatie, UNRWA, uit Gaza te verbannen.

Natuurlijk doet Nederland heus wel wat: er was het ‘Caspar proposal’ in mei dit jaar, om binnen de EU te onderzoeken of Israël nog wel voldoet aan de mensenrechtenvoorwaarden voor samenwerking. (Er lag overigens al een jaar een geheim EU-rapport op de plank waarin de conclusie duidelijk luidde: ‘nee’.) Ook trekt Nederland miljoenen uit voor humanitaire hulp en dringt het (tevergeefs) bij Israël erop aan die hulp binnen te laten – holle gebaren als je die hulpinfrastructuur eerst zelf kapot hebt helpen maken.

De gevolgen van de voortdurende steun aan Israël zijn onmetelijk groot

Dan de Verenigde Staten. Dat land kaapt de taal van het internationaal recht om dat recht te helpen schenden. Zo hielp de Amerikaanse president Donald Trump Israël om met de ‘Gaza Humanitarian Foundation’ van hulp een wapen te maken, en de Palestijnen naar een gesloten kamp in het zuiden te drijven. En het deze week door Trump gepresenteerde ‘vredeplan’ is in essentie een ultimatum aan de Palestijnen voor onderwerping en overgave; en als Hamas dit weigert, is het een vrijbrief voor Israël, ‘*to finish the job*’, zoals Netanyahu het zelf uitdrukte.

Deze voortdurende steun aan Israël komt neer op een fenomenale ondermijning van het internationaal recht. Of, in de woorden van Sigrid Kaag: ‘Het internationaal oorlogsrecht is in feite begraven met de duizenden gedode kinderen in Gaza en de gegijzelden die nog steeds vastzitten.’

De gevolgen zijn onmetelijk groot. Allereerst voor de Palestijnen, die als volk worden vernietigd. Maar ook voor anderen die grof geweld over zich heen krijgen in landen als Oekraïne, Soedan of de Democratische Republiek Congo. En, niet te vergeten, ook voor burgers in ieder toekomstig land dat met een gewelddadig regime te maken krijgt, wordt het internationaal recht zo nietig verklaard.

Dat recht is verre van perfect – dat kan iedere Palestijn die al sinds 1948 wacht tot hij kan terugkeren naar zijn geboortegrond je vertellen – maar het deed ertoe. Het Joegoslaviëtribunaal bracht 161 verdachten voor de rechter, onder meer voor de genocide in Srebrenica. Amerikaanse militairen die Iraakse gevangenen martelden in Abu Ghraib werden op basis van het oorlogsrecht veroordeeld. En de Europese Unie legde de Russische president Vladimir Poetin sancties op toen hij onrechtmatig Oekraïne binnenviel. Schendingen van mensenrechten hadden, kortom, diplomatieke, juridische en economische gevolgen.

Of beter gezegd: tot voor kort deed een oorlogsmisdadiger in elk geval nog moeite zijn daden te verhullen.

Beeld: Lab Ky Mo / Getty

Dood en begraven

Dát recht en díé norm dragen landen als Nederland en de Verenigde Staten nu ten grave door Israël met hand en tand te verdedigen. Waarom? Wat winnen ze ermee?

Er zijn natuurlijk tal van politici die nog steeds denken dat met de stichting van de staat Israël de morele rekening van de Holocaust werd vereffend en Israël daarom steun verdient. Anderen zijn simpelweg te laf om kritiek te uiten op Israël, uit angst om als antisemitisch bestempeld te worden. Dan zijn er nog de ultraconservatieve christenen die Israël beschouwen als het door God gekozen beloofde land voor de Joden. En de banken, techgiganten, wapenleveranciers en beveiligingsbedrijven die grof geld verdienen aan de genocide en de bezetting door Israël. Allemaal redenen om het internationaal recht te buigen, maar niet per se met de bedoeling om het te breken.

Dat ligt anders voor de uiterst rechtse leiders die in Europa en de Verenigde Staten aan een stevige opmars bezig zijn. Zij willen het internationaal recht wel degelijk breken. Dat het internationaal recht ‘heel erg op het spel staat’, is voor hen precies de bedoeling.

Dat heeft meer te maken met de eigen politieke agenda dan met Israël zelf. In een opiniestuk voor de rechtsconservatieve nieuwssite *Breitbart* schrijft PVV-leider Geert Wilders waarom hij het land steunt: ‘Niet alleen omdat het de frontlinie is tegen de totalitaire dreiging van de islam, niet alleen omdat we het Joodse thuisland steunen in hun strijd om te bestaan, maar ook omdat het een baken is voor naties die streven naar het behoud van hun nationale identiteit’.

Plat gezegd: Israël is in deze redenering een voorbeeld van de gewenste homogene natiestaat, beschermd door ‘sterke en zwaarbewaakte grenzen’ (dixit Wilders), vormgegeven met methodes als bezetting, muren, hekken, totalitaire digitale controle, kidnapping, etnische zuivering en genocide.

Nog platter gezegd: massale gruweldaden om iedereen die niet past in het plaatje van de homogene natie uit de weg te ruimen, *let's do it*.

Maar tussen droom en daad staan (of: stonden?) internationale wetten en praktische bezwaren, zoals de Europese Unie of de Verenigde Naties – instituties die moeten voorkomen dat onze nationale democratische rechtsstaten uit de bocht vliegen. Allemaal barrières die het moeilijker maken om bijvoorbeeld immigranten massaal op te sluiten en te deporteren, paspoorten af te pakken of islamitische uitingen te verbieden. Dat die barrières nu instorten, samen met de torenflats in Gaza-Stad, komt uiterst rechts bijzonder goed uit – ook in eigen land.

Beeld: Raid Necati Aslm / Getty Images

Wie opkomt voor het recht, wordt weggezet als ‘terrorist’

‘Gaza’ is niet alleen een katalysator voor die internationale agenda. Het is inmiddels ook een instrument om in eigen land kritische stemmen te smoren. Na het ondermijnen van het internationaal recht en de instituties die daarbij horen, zijn nu namelijk de mensen die deze verdedigen aan de beurt.

In de Verenigde Staten ligt daar een concreet plan voor: Project Esther. Dit plan komt uit de koker van de Amerikaanse Heritage Foundation. Dat is de conservatieve denktank achter dat andere project, Project 2025, het fundament onder Donald Trumps regime. In het plan staat dat de wereldwijde pro-Palestinabeweging deel uitmaakt van een door de makers van het plan verzonnen anti-Amerikaans ‘ Hamas Support Network’ (HSN). Het is een perverse omkering: wie protesteert tegen genocide en opkomt voor het internationaal recht, wordt weggezet als terrorist en bedreiging voor die rechtsorde. Het is een framing die VN-functionarissen, medewerkers van hulporganisaties, activisten, academici, journalisten en zelfs Joodse mensenrechtenorganisaties, zoals Jewish Voices for Peace, verdacht maakt.

Officieel is dit plan bedoeld om antisemitisme te bestrijden, maar het heeft meer weg van een politieke strategie om voorvechters van het internationaal recht monddood te maken. Het werd opgesteld door een werkgroep waarin vooral uiterst rechtse en ultraconservatieve groeperingen zaten. Joodse organisaties waren nauwelijks vertegenwoordigd, onthulde *The New York Times*. Het richt zich bovendien uitsluitend op antisemitisme aan de linkerkant; het extreemrechtse antisemitisme – wijdverbreid onder een deel van de achterban van uiterst rechts – blijft buiten beeld.

Project Esther wordt inmiddels uitgerold door Trump. Israël-kritische studenten – zoals Mahmoud Khalil, die de studentenprotesten aan de Columbia University leidde – werden gearresteerd. Internationale studentenvisa worden ingetrokken, mensen die naar de VS willen reizen worden doorgelicht op vermeend ‘antisemitisme’, persoonsgegevens van demonstranten worden gedeeld met immigratiediensten, en universiteiten worden financieel gestraft voor vermeende banden met het zogenaamde ‘ Hamas Support Network’. De VN-rapporteur voor Palestina, Francesca Albanese, kreeg sancties opgelegd, net als Karim Khan, de hoofdaanklager van het Internationaal Strafhof.

Het verbod op Palestine Action in het Verenigd Koninkrijk

Ook in Europa wordt het stappenplan voor repressie ter hand genomen. Denk aan de actiegroep Palestine Action, die in het Verenigd Koninkrijk met niet-gewelddadige, maar wel ontregelende, soms strafbare acties de wapenexport aan Israël probeert te stoppen. Deze actiegroep werd door een overweldigende meerderheid in het Lagerhuis als terroristisch bestempeld – ondanks dringende waarschuwingen van de VN en mensenrechtenorganisaties als Human Rights Watch en Amnesty International.

Demonstranten – onder wie advocaten, een emeritus professor en een 83-jarige priester – die een dag later op kartonnen protestbordjes hun steun uitspraken voor de actiegroep, werden vervolgens onder de terrorismewetgeving gearresteerd. Het aantal arrestanten was begin september 2025 al opgelopen op tot

meer dan negenhonderd mensen.

Op 6 september 2025, tijdens het 'Defend Our Juries'-protest van Palestine Action in het Verenigd Koninkrijk, sprak een activist de Britse politie aan op haar acties. Bron: call2actionnow

Desinformatie over de Ajax-Maccabi-rellen in Amsterdam

Ook in Nederland is een vergelijkbare ontwikkeling gaande. Na de Ajax-Maccabi-rellen in Amsterdam, waar Israëlische hooligans anti-Arabische leuzen scandeerden en tegenstanders een antisemitische klopjacht openden, namen SGP- en BBB-Kamerleden direct ongefundeerde Israëlische claims over. Zij suggereerden dat organisaties die zich uitspreken tegen de genocide betrokken waren bij het geweld en spraken van een 'islamitische terroristische aanval' en een 'pogrom' in Amsterdam.

Hoewel de ministers van Justitie en van Buitenlandse Zaken benadrukten dat er geen bewijs voor was, besloot een Kamermeerderheid later toch om de genoemde organisaties te laten onderzoeken door de veiligheidsdiensten. Inmiddels is er een wet in de maak die het 'openbaar betuigen van steun aan terroristische organisaties' strafbaar stelt. Uit voorbeelden uit de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk blijkt dat als zo'n wet er eenmaal ligt, het een kleine stap is om anti-genocideprotesten strafbaar te stellen. VVD-leider Dilan Yeşilgöz stelde al dat de watermeloen – het nationale symbool van de Palestijnen én van het wereldwijde protest tegen de genocide – een uiting zou zijn van steun aan Hamas.

Beeld: Raid Necati Aslm / Getty Images

Patroon van verdachtmaking

De voorbeelden van dit patroon van politieke verdachtmaking stapelen zich op: VN-rapporteur Francesca Albanese was niet welkom in de Tweede Kamer vanwege haar uitspraken over Israëlische oorlogsmisdaden – nooit eerder werd een VN-rapporteur de toegang geweigerd. 'Het is een Joden- en Israëlhater,' verklaarde PVV-Kamerlid Raymond de Roon. Een maand later bleef ook de deur dicht voor Sam Rose, directeur van de door Israël verbannen VN-hulporganisatie UNRWA.

Of denk aan de hoofdonderzoeker van het Internationaal Strafhof die het onderzoek naar Israël en Hamas leidde, en die aftrad na zware intimidatie en dreigende Amerikaanse sancties – zelfs in Den Haag bleek hij niet veilig. Artiest Douwe Bob verliet in de zomer van 2025 tijdelijk het land na doodsbedreigingen, kort nadat VVD-leider Dilan Yeşilgöz hem publiekelijk en vals als 'Jodenhater' bestempelde vanwege zijn

weigering om op te treden op een festival waar ook zionistische uitingen werden gedaan.

En de honderdduizenden Nederlanders die herhaaldelijk een ‘rode lijn’ trokken tegen de regeringssteun aan Israël? Ze werden nauwelijks gehoord door de politiek, maar intussen wél toegevoegd aan het dreigingsbeeld van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding, omdat links-extremisten zich, volgens de dienst, onder de demonstranten zouden mengen.

Geert Wilders noemde dit protest ‘een demo van verwarde mensen voor Hamas’, en hij laat geen kans onbenut om te wijzen op ‘het antisemitisme en de Jodenhaat van extreemlinks en radicale allochtonen’. Maar – en dit is veelzeggend – toen zijn aanhangers afgelopen september als een extreemrechtse knokploeg door Den Haag trokken, en zij daadwerkelijk antisemitische leuzen scandeerden, met de NSB-vlag wapperden en een aantal van hen de Hitlergroet deed, hield hij daarover zijn mond.

‘Gaza’ wordt een instrument om critici de mond te snoeren

Zo worden Israëls methodes van verdrijving en geweld tegen de Palestijnen gerechtvaardigd met het voorwendsel de rechten van de Joodse minderheid te beschermen. Joodse mensen worden er ondertussen niet veiliger op.

‘Wanneer werkelijk antisemitisme de kop opsteekt,’ zegt historicus Timothy Snyder, ‘hebben we geen taal meer om het te benoemen – omdat “antisemitisme” dan iets is gaan betekenen als: het instrument van machthebbers om onder het mom van desinformatie en propaganda de vrijheid van meningsuiting en vergadering te onderdrukken.’

Dat is ‘Gaza’ gaan betekenen voor uiterst rechts: niet de honger, pijn en angst van een kind dat doelbewust onder vuur ligt; niet het onmetelijke verdriet van een vader of moeder die alles verloor; niet de uitputting van journalisten die dag en nacht zonder bescherming verslag doen. Maar een handig instrument om ook in eigen land de rechtsstaat verder in te perken.

De Palestijnen verloren alles de afgelopen twee jaar. We lieten dat gebeuren en gaven ondertussen iets wezenlijks uit handen: de bodem onder het internationaal recht.

Het volgende doelwit: wie het recht verdedigt.
